

Oponentský posudek diplomové práce

HÁJEK, F. (2013): Změny krajiny v zázemí vybraných vojenskývh újezdů v Čechách od poloviny 19. století. Diplomová práce. UK v Praze, PŘF, KSGRR, 119 s, přílohy

Vedoucí práce: doc. RNDr. Pavel Chromý, Ph.D.

Oponent: RNDr. Vít Jančák, Ph.D.

Autor si pro svou práci zvolil velmi zajímavé téma, zabývá se dlouhodobými změnami krajiny v zázemí vojenských újezdů, a to na modelovém území dvou vybraných vojenských újezdů v Čechách (Brdy a Hradiště). Zajímavé a ve výsledku velmi přínosné je to, že autor dokázal zkombinovat a propojit několik výzkumných témat, které jsou již dnes na naší katedře sociální geografie a regionálního rozvoje dlouhodobě etablována a jsou (nebo byla) řešena v mnoha výzkumných projektech. Autor se primárně zabývá výzkumnou tematikou (1) vojenských újezdů. Ty lze v Česku chápat jako marginalizované území, která jsou určitou formou (2) periferních oblastí, jsou tedy součástí výzkumu polarizace prostoru. V těchto oblastech zkoumá krajinné změny s pomocí databáze (3) dlouhodobých změn využití ploch (LUCC). Na práci je tak jasná návaznost na jednotlivé výzkumné grantové projekty řešené na pracovišti zpracovatele.

V úvodu práce (v samostatné podkapitole) autor jasně definuje cíle svého výzkumu a v návaznosti na to pak formuluje čtyři výzkumné otázky. V následující podkapitole Metodika práce autor stručně objasňuje použité postupy a konkrétní ukazatele (indexy) pro hodnocení dlouhodobých změn krajiny (využití ploch).

Ve druhé, poměrně obsáhlé kapitole, autor objasňuje obecná východiska výzkumu změn krajiny v zázemí vojenských újezdů. Definuje a na základě prostudované literatury diskutuje pojmy krajina, využití ploch, periferie, marginalita, vojenské újezdy. Pracuje při tom s relevantní literaturou a zdroji, a to jak z hlediska jejich počtu, tak reprezentativnosti jejich výběru.

Na třetí kapitole (Vymezení zájmového území) oceňuji její relativní stručnost, resp. to, že autor při nezbytné geografické charakterizace modelových oblastí nezkouzává ke zbytečně rozvláčnému popisu dílčích složek geografického prostředí.

Ve čtvrté kapitole jsou výsledky autorova výzkumu prezentovány jasně a srozumitelně.

V závěru práce pak autor shrnuje dosažené výsledky a správně hodnotí naplnění cílů práce stanovených v úvodu. V této kapitole postrádám explicitní „odpovědi“ na v úvodu stanovené výzkumné otázky. Odpovědi jsou obsaženy implicitně v textu, podle mého názoru by bylo vhodné (a je to v pracích obdobného typu obvyklé) zařadit alespoň stručné vyjádření ke každé výzkumné otázce.

Předložená diplomová práce má celkem 119 stran textu a 31 příloh. Kromě toho je v práci zařazeno 31 obrázků (grafy a mapy), 15 tabulek a 4 rámečky, ve kterých autor většinou definuje a vysvětluje v práci používané termíny. Práce má logickou strukturu, je strukturována do pěti hlavních kapitol (včetně úvodu a závěru), připojen je seznam použité literatury a ostatní náležitosti (seznam obrázků a tabulek). Do přílohy, která je připojena na konci práce, autor zařadil dalších 31 obrázků s desítkami map, z nichž jen některé jsou převzaté. Většinu z nich autor sám vytvořil anebo minimálně upravil z citovaných zdrojů. K celkovému členění práce nemám připomínky. Na tomto místě bych rád ocenil kvalitu v práci zařazených mapových příloh. Obdivuhodný je nejen jejich počet, ale i kvalita jejich zpracování, a to jak po stránce obsahové (nejsou samoučelně zařazeny, ale vhodně dokumentují analyzovaná témata), tak i po stránce formální (jsou zpracovány pečlivě: správně zvolená metoda kartografického znázornění, vhodná intervalová škála, vhodná volba barevné stupnice). Z tohoto pohledu je práce určitě nadstandardní.

Celkově je práce po formální stránce kvalitní, řádně je citována literatura, u grafických příloh jsou uváděny prameny. Ani po stránce jazykové jsem v práci neshledal zásadní nedostatky. Přesto v práci zůstaly některé drobné formální nedostatky (které však nesnižují celkově pozitivní vyznění práce v tomto směru):

- V česky psané práci je podle mého názoru přinejmenším diskutabilní používat anglický termín „land use“ a z toho vycházející zkratku „LU“. Víím, že je tento výraz v mluveném jazyce hojně používán, ale chápu ho jako výraz spadající do odborného slangu. V odborném textu doporučuji používat český ekvivalent „využití ploch“.
- V mapách by se u směrovky neměla objevovat anglická zkratka „N“, v česky psané práci by měl autor k označení orientace mapy používat „S“.
- Na některých místech v práci autor používá spojovníky „-“ namísto pomlček „-“. Práce je po jazykové stránce v pořádku, přesto formulace jako „velmi plošné SÚJ“ (s. 17) nepovažuji za vhodné.

Prosím, aby se autor při obhajobě práce vyjádřil, resp. diskutoval následující otázky:

1. V práci se nepodařilo prokázat vliv vojenského újezdu na změny struktury využití ploch (s. 110) v modelových vojenských újezdech. Lze odhadovat podobné závěry obecně u všech marginálních oblastí (vojenských újezdů) v Česku?
2. Lze formulovat obecné doporučení pro další využití vojenských území v Česku?

Závěrem mohu konstatovat, že k práci nemám zásadní připomínky, autor prokázal schopnost pracovat se základní literaturou a prameny k danému tématu, schopnost pramenné podklady a databáze analyzovat a výsledky vhodně prezentovat (připomínám velké množství provedených grafických výstupů autora). Práci považuji za velmi kvalitní jak po stránce obsahové, tak i formální. Celkově předložená diplomová práce splňuje požadavky kladené na práce tohoto druhu, práci jednoznačně doporučuji k obhajobě.

RNDr. Vít Jančák, Ph.D.

V Praze dne 12. září 2013